

Lisa 1. Maakonnaplaneeringute ülevaatamine

2020. aastal koostatud ülevaade [„Ülevaade üleriigilise planeeringu ning maakonnaplaneeringute elluviimisest“](#) keskendus eelkõige üleriigilise planeeringu elluviimise hindamisele, kirjeldades lisaks ka Eesti maakasutuses ja planeerimissüsteemis toimunud olulisi muudatusi, aga ka maakonnaplaneeringute rolli ning olulisemaid teemasid.

Üleriigiline planeering „Eesti 2050“ algatati 05.01.2023 Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 1. Üleriigiline planeering on ruumiline väljund kehtivatele arengudokumentidele (sh strateegia „Eesti 2035“) ning annab sisendi järgmistele valdkondlikele arengukavadele ning järgmise tasandi planeeringute vajadusele. Üleriigilise planeeringu koostamise hetkeseisu kohta vt <https://riigiplaneering.ee/uleriigiline-planeering/uleriigiline-planeering-eesti-2050>

Kehtivate maakonnaplaneeringute ülevaatamisest on muuhulgas oluline saada sisend uue üleriigilise planeeringu koostamise ja elluviimise protsessile, sh vajavad täpsustamist need arenguvajadused, mis pole realiseerunud, kuid on jätkuvalt asjakohased. Samuti lisandunud arenguvajadused või elluviimisel ilmnenud kitsaskohad või olulised mõjud. Oluline on lisaks märkida, et planeeringute ülevaatamiseks kasutatav metoodika vajab ajakohastamist ja täpsustamist, sh kiiremaid ning andmepõhiseid viise elluviimise hindamiseks ning seireks, mis vastaks digiajastu võimalustele.

Maakonnaplaneeringud ja maakonnaplaneeringute teemaplaneeringud on kandnud Eesti planeerimissüsteemis kaht olulisemat rolli. Regionaaltasandi strateegilise maakasutusplaneeringuna on need võimaldanud selliste teemade käsitlemist, millega seatakse kohalike omavalitsuste ülene pikaajaline ruumilise arengu raamistik: asustuse üldine paiknemine, rohevõrgustik, aga ka näiteks pikaajaliselt sobivaimad tuuleenergeetika arendamise alad. Nagu kirjeldatud ka [„Ruumilise planeerimise rohelises raamatus“](#), on ka tulevikus vajalik asukohapõhine omavalitsuste ülene ruumilise arengu suunamine ja raamistamine.

Taasiseseisvumise järgses Eestis on n-ö strateegilised maakonnaplaneeringud koostatud kahel perioodil. Esimesed maakonnaplaneeringud kehtestati valdavalt aastatel 2000-2002, maakonnaplaneeringute „teine voor“ 2016-2019. Vahepealsel perioodil täpsustati maakonnaplaneeringuid teatud teemade osas (rohevõrgustik ja väärtuslikud maastikud; sotsiaalne infrastruktuur; tuuleenergeetika). Perioodil 2016-2019 kehtestatud maakonnaplaneeringute elluviimist ei ole täpsemalt hinnatud. Maakonnaplaneeringute ülevaatamise ülesanne on teha kokkuvõtte planeeringu elluviimisest, sh elluviimist takistavatest asjaoludest, et teha kindlaks maakonnaplaneeringu muutmise või täiendamise vajadus mingi valdkonna või piirkonna kohta.

Täpsemalt sätestab PlanS § 72, et maakonnaplaneeringu ülevaatamisega selgitatakse välja:

- 1) planeeringukohase arengu tulemused ja planeeringu edasise elluviimise võimalused;
- 2) planeeringu vastavus käesoleva seaduse eesmärgile;
- 3) planeeringu elluviimisel ilmnenud olulised mõjud majanduslikule, sotsiaalsele, kultuurilisele ja looduskeskkonnale ning oluliste negatiivsete mõjude vähendamise tingimused;

- 4) planeeringutest ja õigusaktidest tulenevate muudatuste planeeringusse tegemise vajadus;
- 5) uue planeeringu koostamise vajadus;
- 6) muud planeeringu elluviimisega seotud olulised küsimused.

2013. aastal algatatud ja vahemikus 2016-2019 kõigis maakondades kehtestatud maakonnaplaneeringud koostati kehtiva üleriigilise planeeringu „Eesti 2035+“ <https://riigiplaneering.ee/uleriigiline-planeering/uleriigiline-planeering-2030-kehtiv> arengueesmärkide rakendamiseks ja selle tegevuskavale tuginedes. Maakonnaplaneeringud vt <https://riigiplaneering.ee/maakonnaplaneeringud/kehtivad-maakonnaplaneeringud>. Seejuures olulisemates valdkondades (nt toimepiirkonnad, asustuse struktuur, teenuste kättesaadavus, roheline võrgustik) koostati planeeringud samadel meetodilistel alustel, et moodustuks Eestis tervikpilt.

Lisaks on aastate jooksul maakonnaplaneeringuid koostatud mitmete joonehitiste asukohtade määramiseks (kuni 2015. aastani kehtinud planeerimisseaduse § 29¹ alusel).

Maakonnaplaneeringute elluviimiseks pidid 2017. aastal ühinemise ja liitumise teel moodustunud kohalikud omavalitsused algatama volikogu valimistele järgneva aasta jooksul uusi ruumisuhteid arvestava üldplaneeringu ning jõudma selle koostamisega kehtestamiseni hiljemalt kolme aasta jooksul pärast algatamist. Lisaks neile koostavad uut üldplaneeringut ka mitmed kohalikud omavalitsused, kelle piirid haldusreformi käigus ei muutunud. Kõik need kohalikud omavalitsused vajavad planeeringute koostamiseks ajakohast valdkondlikku sisendit. Üldplaneeringute koostamise seisu kirjeldus koos skeemidega seisuga oktoober 2024 vt <https://planeerimine.ee/wp-content/uploads/Uldplaneeringute-menetlusest.-Vaheulevaade-okt-2024-1.pdf>